

► rol speelt in mijn leven. Heimwee naar iets. Ik weet niet naar wat. Was het naar Indië? Nee, dat was het niet. Ik ben er gaan kijken, en Indonesië is een prachtig land, daar niet van. Was het mijn jeugd? Was het mijn eerste liefde? De school waarop ik zat?” Hij zwijgt even. “Nee, het is een algeheel gevoel van heimwee, een overkoepelend gevoel waar het allemaal in past.”

Hij heeft zich er de laatste tijd wat meer in verdiept. “Als mensen hun land verlaten, schijnt dat een ingrijpende gebeurtenis te zijn. Daar zijn allerlei studies naar gedaan. In deze tijd van grote volksverhuizingen laten heel veel mensen noodgedwongen hun land achter, in de wetenschap dat ze hun oude leven daar nooit meer zullen oppakken. Die mensen krijgen allemaal een gevoel van heimwee naar dat verleden, naar die plek. Dat schijnt heel belangrijk te zijn in een gezin of in familieverband, en dat schijnt ook generaties lang door te werken. Mijn vader had dat kennelijk heel erg, en ik heb dat ook, dat heimweegevoel. Die heimwee raakt mij diep. Dat is een gevoelige snaar, die heel snel resoneert bij mij. Ik ben altijd geroerd als ik naar Chopin luister. Die vertrok ooit uit

‘Mensen schaamden zich de pleuris als ik in het Nederlands kwam zingen.’

Polen en is nooit meer teruggekeerd. In de muziek van Chopin hoor je dat verlangen ook zo mooi terug.”

Vorige maand was hij in Indonesië om er op te treden. Dat beviel hem stukken beter dan de eerste keren dat hij er rondwaarde als doelloze toerist. Tijdens die toernee was er ook een bliksembezoek aan Semarang, de geboortestad van zijn vader, zijn grootvader en zijn overgrootvader. Iemand van de plaatselijke universiteit bracht hem naar de koepelkerk die midden in Semarang staat. “Een Nederlands Hervormde Kerk. Toen realiseerde ik me ineens dat mijn vader Nederlands Hervormd was. Waarschijnlijk waren mijn grootouders daar getrouwd. Was mijn vader daar gedoopt. Ineens stond ik in hun verle-

den, zonder dat ik ernaar op zoek was.”

Ook bezocht hij de straat waar zijn betovergrootvader Pieter Jansz, de eerste van de familie die naar Indië vertrok, een krant stichtte. Doel: de verbetering van het lot der indo's. “Dat was toen een bevolkingsgroep die aan de zelfkant van de maatschappij leefde, veel prostituees, meisjes die bijzit waren van Arabieren, van Chinezen, van Europeanen – ik heb het over 1886. Hij wou daar verbetering in brengen. Dat deed hij door middel van artikelen, maar ook door inzamelingen.” Eerder al had Pieter Jansz de bijbel in het Javaans vertaald. Daarna was hij de eerste die een Javaans-Nederlands woordenboek maakte.

Misschien ligt daar wel de oorsprong van het stichtelijke dat hij zelf ook heeft. Toen hij met Doe Maar begon, was het zijn doel om voor elkaar te krijgen dat mensen massaal Nederlands zouden gaan zingen. “Nu kun je je dat niet meer voorstellen, maar serieuze popmuziek in het Nederlands werd destijds niet gemaakt. In de jaren zestig was er een korte periode dat er in het Nederlands werd gezongen, maar in de jaren zeventig was dat helemaal weggezaakt. Er was geen idioom. Geen traditie. Serieus in het Nederlands zingen deed niemand. Mensen schaamden zich de pleuris als ik daar in het Nederlands kwam zingen. Dat mocht alleen bij cabaret, carnaval of het levenslied.”

Aanvankelijk konden ze alleen terecht op het platenlabel van levensliedkoning Johnny Hoes, maar toen Henny Vrienten zich bij de band voegde, voelde Jansz dat de kansen zouden keren. “Ik wist dat we de Nederlandse Beatles konden worden.”

Hij heeft het altijd als gemis ervaren dat er voor het succes van Doe Maar nauwelijks een traditie bestond in de Nederlandse muziek. “Nederlands werd totaal niet geapprecieerd. Men kon zich niet uitdrukken, wilde dat ook niet eens. Daar heb ik altijd heel erg moeite mee gehad. En daar heb ik geprobeerd iets aan te veranderen.

“Ik vind tradities heel belangrijk. Het is belangrijk dat mensen hun wortels kennen, weten waar ze vandaan komen. Ik ben ontzettend blij dat ik inmiddels weet dat er een muzieksoort is die bij mij hoort, die bij Indische mensen hoort. Dat is iets wat ik wil voortzetten; ik wil die traditie doorgeven aan de nieuwe generatie. Op mijn manier dan. Ik kan geen krontjong spelen, maar ik kan elementen

ervan verwerken in mijn muziek. Laten horen hoe mooi het is. Ik ben er trots op dat ik een eigen cultuur heb. Die door Indische mensen is meegenomen uit Indonesië en hier is bewaard. Als kleinood, als iets kostbaars, ons eten, onze muziek. Dat voel ik als een enorme rijkdom.”

“Voor mijn familie,” schreef hij 21 jaar geleden in *De overkant*. En ook nu draagt hij zijn nieuwe boek en cd op aan zijn familie. “Het allerbelangrijkste is dat ik nu aan mijn kinderen en kleinkinderen kan laten zien: dit was het.”

En ‘dit’ komt in *Molenbeekstraat* heel dichtbij. De verhalen over zijn vader, zijn moeder, zichzelf. Zijn liefdesgeschiedenissen met meisjes, zijn onvermogen om zich aan hen te geven. Zijn grote jeugdliefde die hem verliet voor zijn beste vriend en trouwde met een andere vriend. Zijn zus, die de dochter van een andere vader bleek te zijn. Een familiegeheim waarover ze pas werd ingelicht na de dood van hun vader. “Het is heel intiem allemaal. Dat is het probleem van de dingen die ik schrijf. Iedereen mag alles van mij weten. Ik heb geen geheimen. Geheimen zijn verschrikkelijk.”

De meeste boeken die gemaakt worden zijn volstrekt autobiografisch, is zijn overtuiging. “Er worden misschien wat namen veranderd, maar de meeste schrijvers schrijven over zichzelf. Ik ben daar geen uitzondering op. Ik heb gewoon altijd over mezelf geschreven. Daar komt het op neer. En kennelijk had ik allerlei dingen niet verwerkt. Ik hoop dat ik het nu wel in de kast kan zetten, dat het klaar is.”

Dankzij de herinneringen aan de Molenbeekstraat is hij het belang van zijn relatie met zijn moeder gaan inzien. “Ineens. Terwijl ik daarvoor altijd met mijn vader bezig was. Dat was voor mij een soort openbaring.” Het klinkt alsof hij zich eindelijk met het leven heeft verzoend. Het is een les ook die hij op het laatste nummer van de cd zijn elfjarige dochter Luna voorhoudt: ondanks alle angst, pijn en tegenslag zullen er ook altijd mooie dingen zijn. “Ik geloof wel dat ik mezelf beter begrijp. Dat ik steeds dichterbij mezelf uitkom. Dat is toch uiteindelijk waar het allemaal over gaat.” |

Op 4 september komt de cd *Molenbeekstraat* uit (V2 Records). Het boek *Molenbeekstraat* verschijnt eind september (In De Knipscheer).

Vanaf 22 september (try-outs), première (15 oktober) is *Molenbeekstraat* te zien in de theaters.